

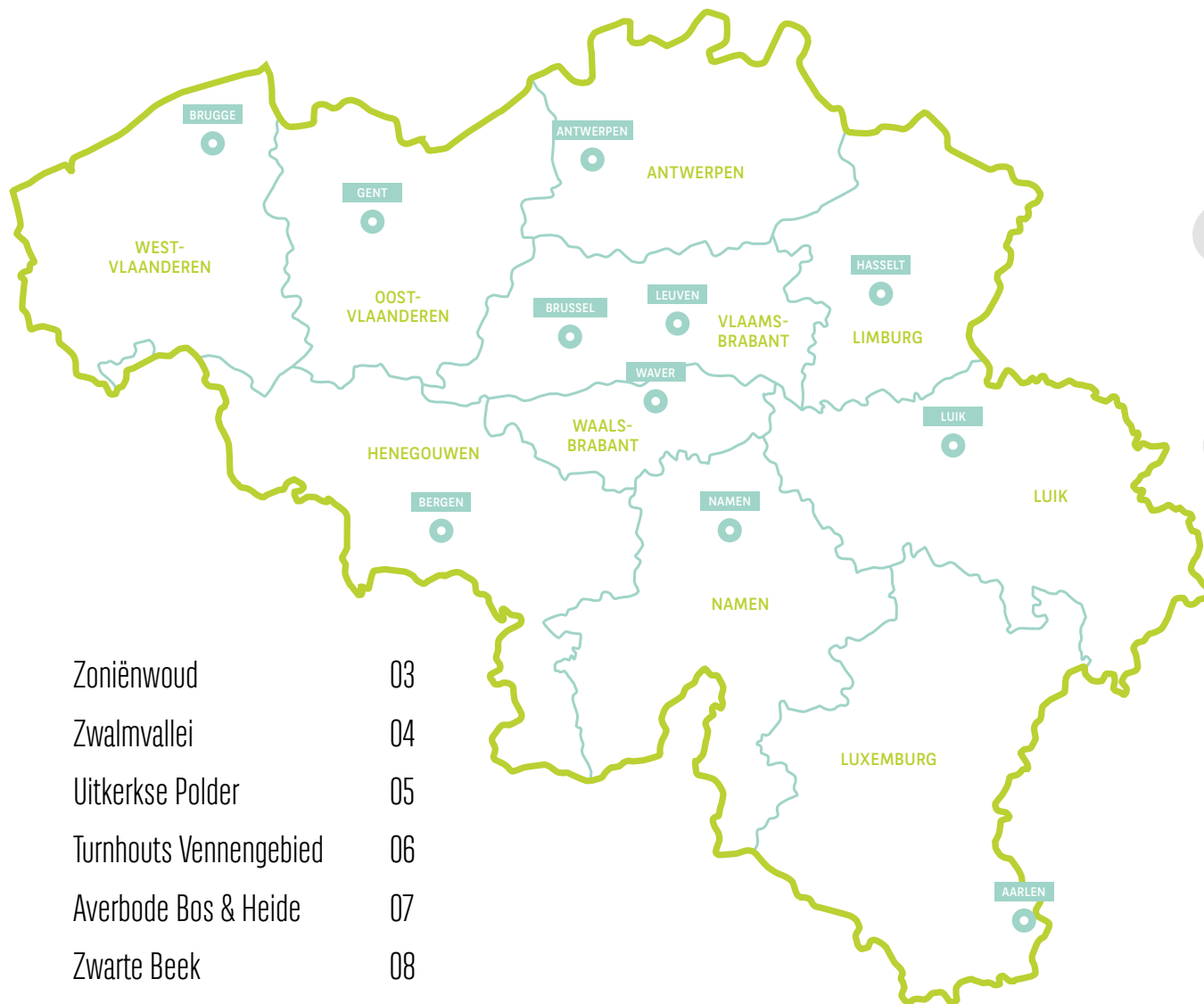
DE 10 MOOIESTE WANDELINGEN VAN BELGIË

EEN GIDS IN SAMENWERKING
MET NATUURPUNT EN NATAGORA

BNP PARIBAS
FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering

Bij BNP Paribas Fortis zijn we van mening dat het ook tot onze job behoort om het milieu en de biodiversiteit te beschermen.

Sinds 2019 helpen we Natuurpunt en Natagora de natuurgebieden in België uit te breiden, door hun een deel van de instap- en beheerskosten van een van onze belangrijkste duurzame beleggingsfondsen over te maken.

We hebben het genoeg u deze gids met de 10 mooiste wandelingen van België voor te stellen, die werd samengesteld met de hulp van onze partners. We denken dat het een mooie manier is om u de rijkdom van de natuurgebieden van ons land te laten ontdekken en samen te bouwen aan een positieve toekomst.

We wensen u prachtige lange of korte wandelingen, in uw eentje of in goed gezelschap, door de mooiste landschappen van België.

Op www.bnpparibasfortis.com/nl/positive-banking komt u nog meer te weten over ons engagement.

Zoniënwood	03
Zwalmvallei	04
Uitkerkse Polder	05
Turnhouts Vennengebied	06
Averbode Bos & Heide	07
Zwarte Beek	08
Sint-Pietersberg	09
De midden-Ourthe	10
Dailly	11
De moerassen van Harchies	12

Inleiding

ZONIËNWOOD

Wandeling in Watermaal-Bosvoorde

Ten zuiden van Brussel kom je in een 5.000 ha grote 'woudkathedraal', die zich uitstrekt over de drie gewesten van het land. Het Zoniënwood is een oase van rust voor de inwoners van de hoofdstad, maar ook een toevluchtsoord voor heel wat wilde diersoorten.

In het hart van de Europese hoofdstad herinnert een eeuwenoud beukenwoud aan de wouden die lang geleden ons continent bedekten. De immense verticale boomstammen doen denken aan de pilaren van een kathedraal. Onder het bladerdak creëren de schaarse lichtstralen een bovennatuurlijke sfeer. Hier gedijen alleen enkele varens en paddenstoelen goed. Verschillende soorten vleermuizen gebruiken de grote

holle stammen van dode bomen als winterschuilplaats en kraamkamer. De vijvers en rietlanden lokken een massa vogels, zoals de kuifeend, de dodaars of de waterral. Aan de zijde van de rode eekhoortjes hebben hun Koreaanse neefjes, die uit gevangenschap zijn ontsnapt, zich er goed geacclimatiseerd. Ook de halsbandparkiet lijkt een blijvertje.

Op je parcours ligt de vijver van de 'Verdronken Kinderen'. De naam verwijst eigenlijk naar de kinderen van de vijverbeheerder, die met zijn familienaam Verdoncken heette, wat lijkt op 'verdronken' en in het Frans als 'noyé' werd vertaald: Étang des Enfants Noyés.

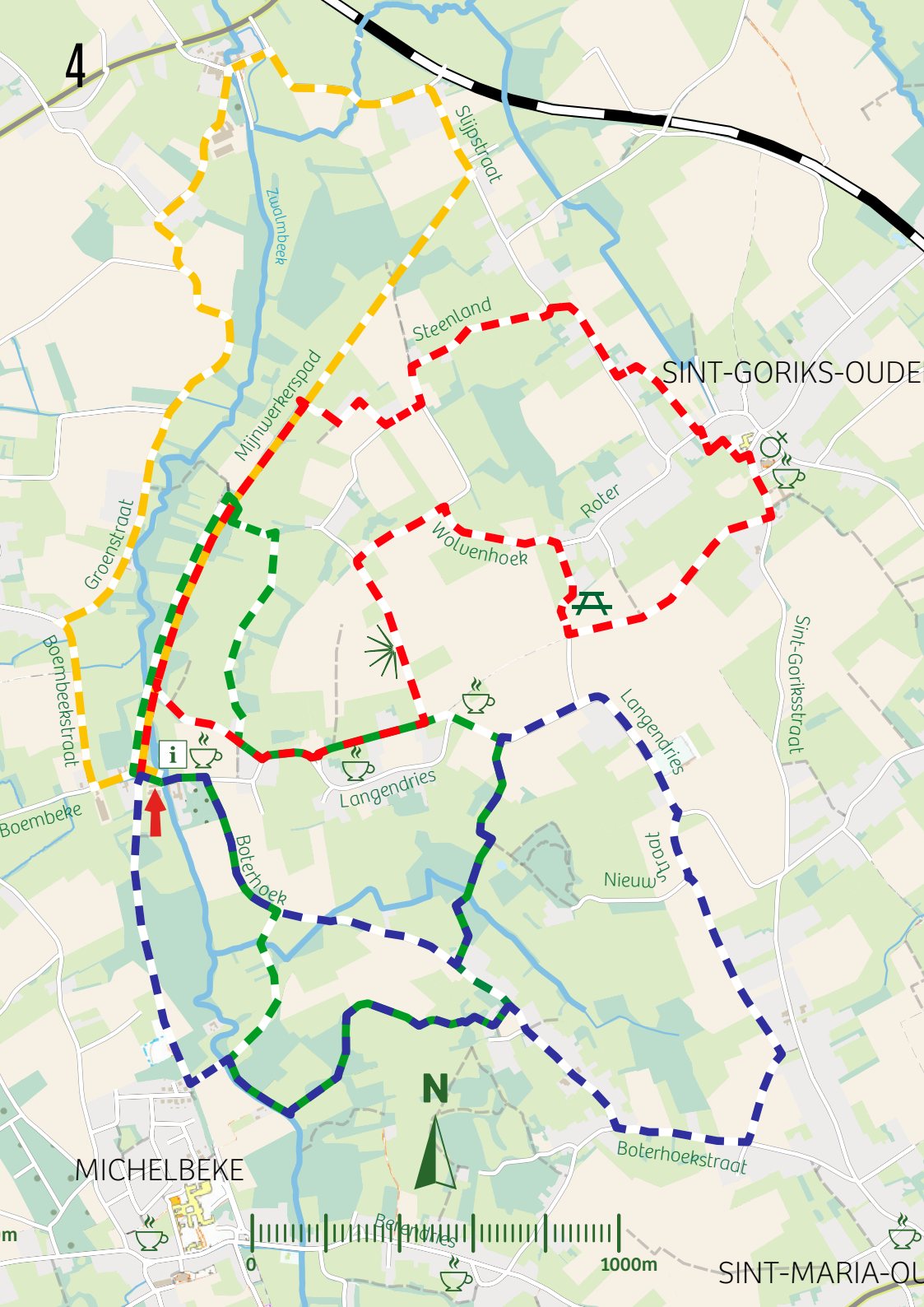

START: Parking aan het station van Bosvoorde, langs de R22 (Terhulpesteenweg en Vorsterielaan), 1170 Watermaal-Bosvoorde.

ROUTES: 6 km: zonder bewegwijzering. Begin aan de wandeling via het Tournay-Solvaypark. Neem de Vuursteenweg om naar de Vijvers van Bosvoorde te gaan of de Tweebergendreef om naar het woud te gaan door onder de spoorweg door te lopen. Volg daarna de kaart.

TOEGANKELIJKHEID: Stevige wandelschoenen of laarzen zijn aangeraden. Het parcours is ook toegankelijk met wandelwagentjes die uitgerust zijn met grote wielen. Mensen met beperkte mobiliteit: alleen het Tournay-Solvaypark en de Vijvers van Bosvoorde zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Honden aan de leiband.

ZWALMVALLEI

Wandeling in de Vlaamse Ardennen

Het Mijnwerkerspad, een oud spoorwegtracé dat in het begin van de twintigste eeuw de Vlaamse Ardennen verbond met de mijnen in de Borinage, is de ideale manier om het natuurgebied te verkennen.

Doorheen het reliëfrijke landschap van de Vlaamse Ardennen kronkelt de Zwalm. Dat riviertje wordt gevoed door verschillende, vaak kalkrijke bronbeken die ontspringen op de beboste valleiflanken.

Voorjaarsflora is troef in de bossen van de Vlaamse Ardennen met tapijten van daslook, bosanemoon of wilde hyacint. Centraal in het gebied ligt de Boembekemolen, maar ook de nabijgelegen kapel en de hoogstamboomgaard zijn een bezoekje waard. Om vismigratie

langs de Zwalm mogelijk te maken, is er ter hoogte van de watermolen een vistrap aangelegd. Met een beetje geluk kan je daar de ijsvogel zien.

De bronbeken in de historische boskernen zijn het leefgebied van de uiterst zeldzame rivierdonderpad. De kleine bronbeekjes die het kwel- en bronwater naar de grotere beken voeren, zijn vanwege hun superieure waterkwaliteit ideale habitats voor allerlei waterdientjes zoals kokerjuffers, steenvliegen en haften. De larven van die diertjes zijn het voedsel van de rivierdonderpad.

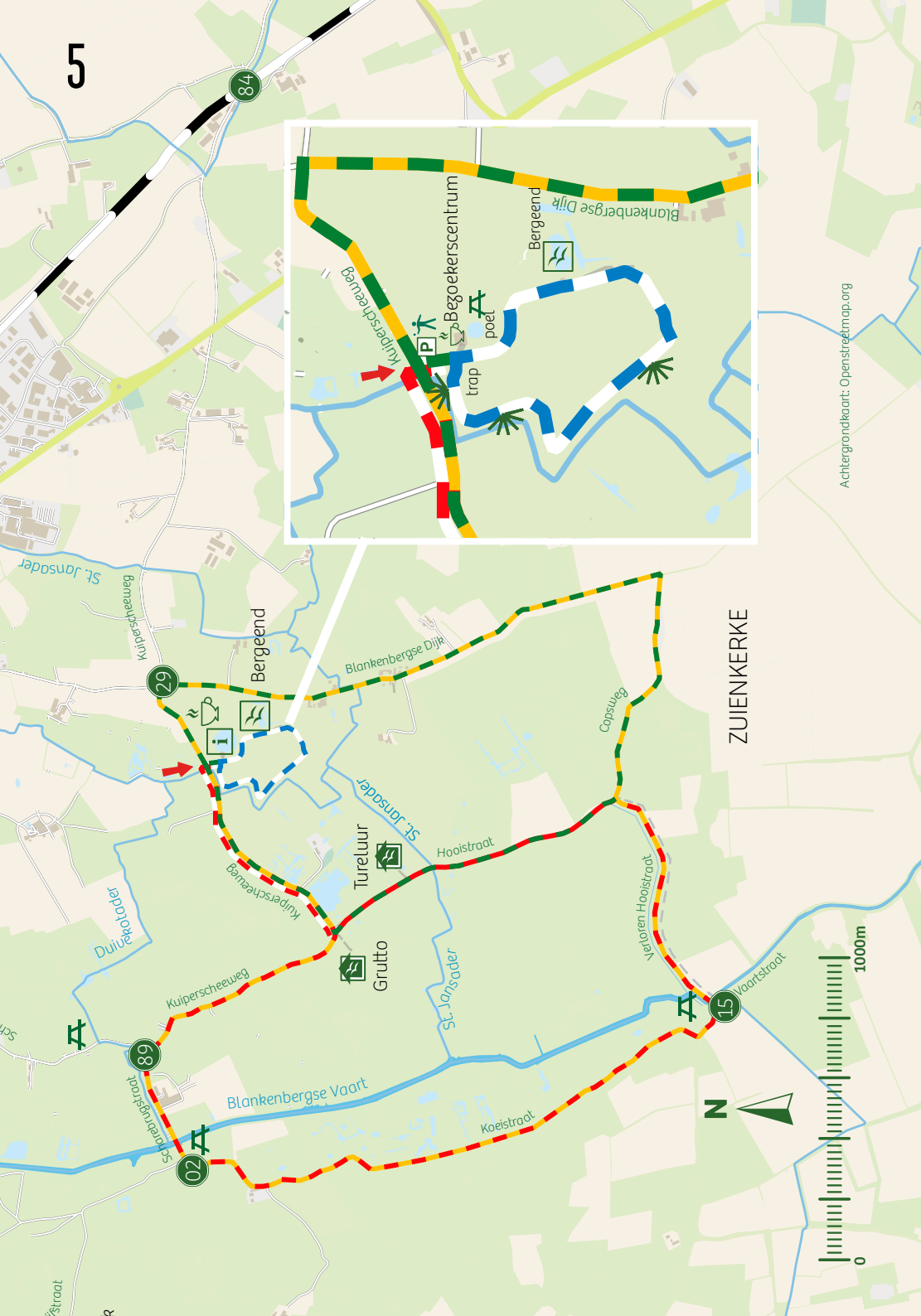

START: Boembekemolen, Boembeke 16, 9660 Brakel.

ROUTES: 5,3 km: Wardpad | 6 km: Wolvenhoekpad | 6,5 km: Boterhoekpad | 12,3 km: Boterhoek- en Wolvenhoekpad | 3,5 km: Jansveldwandeling | 3,8 km: Vossenholpad | 6,3 km: Vossenhol- en Jansveldwandeling | 33 km: fietstocht, volg de knooppuntnummers 96-11-94-14-20-28-24-89-85-92-96-98-51- 99-91-15.

TOEGANKELIJKHEID: Honden welkom aan de leiband.

INFO: www.natuurpunt.be/zwalmvallei | www.natuurpunt.be/boembekemolen.

UITKERKSE POLDER

Wandeling in een eeuwenoud weidelandschap

Tussen de drukke badsteden Blankenberge en De Haan en de rustige polderdorpen Zuienkerke en Nieuwmunster ligt de Uitkerkse Polder, een authentieke kustpolder van 1.400 hectare.

De Uitkerkse Polder heeft zijn internationale faam te danken aan de vogels die je er kunt spotten. Van 15 november tot 15 februari kun je er heel wat ganzensoorten observeren. Tienduizenden kleine rietganzen brengen een deel van de winter door in de kustpolders. Samen met de eenden en andere ganzen vormen ze een groep van

soms wel meer dan honderdduizend watervogels.

In april en mei vind je er tal van weidevogels, waaronder de kemp-haan, de tureluur en de scholekster. De Uitkerkse Polder was de laatste broedplaats van de kemp-haan in België. Die kwam er broeden tot 1969.

Dankzij het brakke water, de sloten en het grondwater zijn er ook unieke planten te vinden. Melkkruid en zeekraal groeien vaak op slikken en schorren, maar in de Uitkerkse Polder vind je ze binnendijs, een zeldzaamheid in Europa.

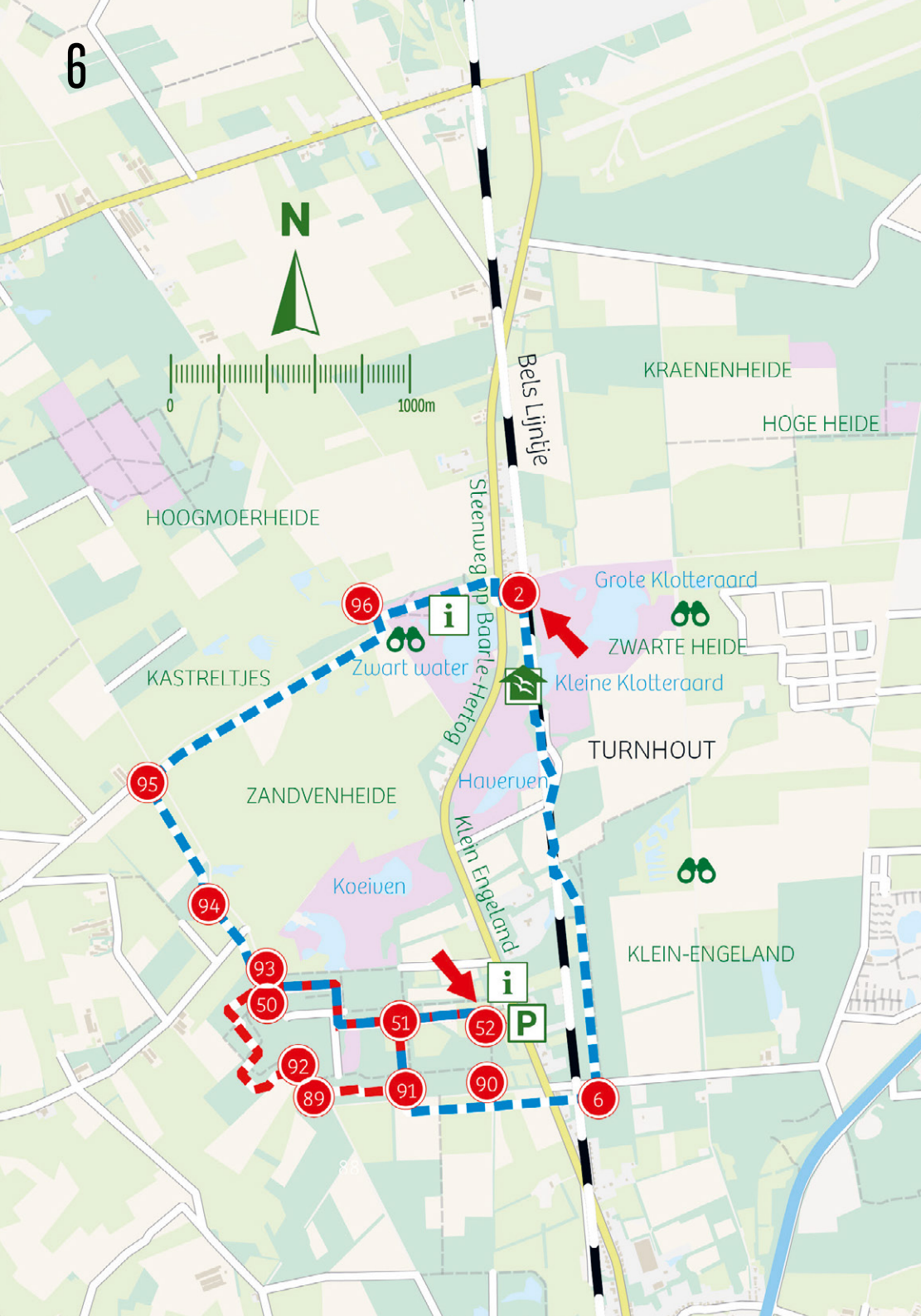

START: Bezoekerscentrum Kuiperscheeweg 20, 8370 Uitkerke.

ROUTES: 1 km: blauwe wandeling, Kievitspad | 4,8 km: groene wandeling (toegankelijk voor kinderwagens en rolstoelen) | 6,5 km: rode wandeling | 7,7 km: gele wandeling, Uitkerkse-Polderwandelroute, provinciale wandelroute | 16,2 km: kindvriendelijke fietsroute, volg de knooppunten 76-26-29-89-2-83-34-31-16-80-76 | 45,1 km: fietstocht driehoek Blankenberge, Brugge en Damme, 76-80-89 (bezoekerscentrum Uitkerkse Polder 29-81-86-77-32-14-62-31-27-23-50-10-6-28-71-34-55-25-95-85-46-9-38-36-33-76).

TOEGANKELIJKHEID: De verharde wegen zijn toegankelijk voor kinderwagens en rolstoelgebruikers. Speelnatuur aan het bezoekerscentrum; honden zijn welkom aan de leiband.

INFO: www.natuurpunt.be/uitkerksepolder.

TURNHOUTS VENNENGEBIED

Wandeling in een paradijs voor vogels

Door de openheid en rust voelen weidevogels er zich thuis. De tweede grootste populatie grutto's in Vlaanderen leeft er en de wulp broedt er op de heide en omliggende weilanden tussen het Zwart Water en de Hoogmoerheide.

In het voorjaar en de zomer komen er tientallen water- en weidevogels broeden. Doordat de graslanden pas laat in het voorjaar beweiden of gehooit worden, is het een van de weinige gebieden in de omgeving waar de vogels hun jongen ongehinderd kunnen grootbrengen.

Heide en vennen vormen het biotoop van steeds zeldzamere planten en dieren die specifiek aangepast zijn aan dat soms extreme milieu. In het Turnhouts Vennengebied

groeien waterlobelia, drijvende waterweegbree en oeverkruid. Op de natte overgangen van de vennen naar de heide ontstaan vegetaties met zonnedauw, snavelbies en klokjesgentiaan. Op de droogste delen groeit voornamelijk struikhei.

Er zijn ook landduinen, waar water schaars is en de temperatuur in de zomer heel hoog kan oplopen. Die elementen vormen een extreem milieu waaraan sommige planten en dieren zich hebben aangepast. Het zijn de overgangen van ven naar landuin die zorgen voor een bijzondere soortenrijkdom.

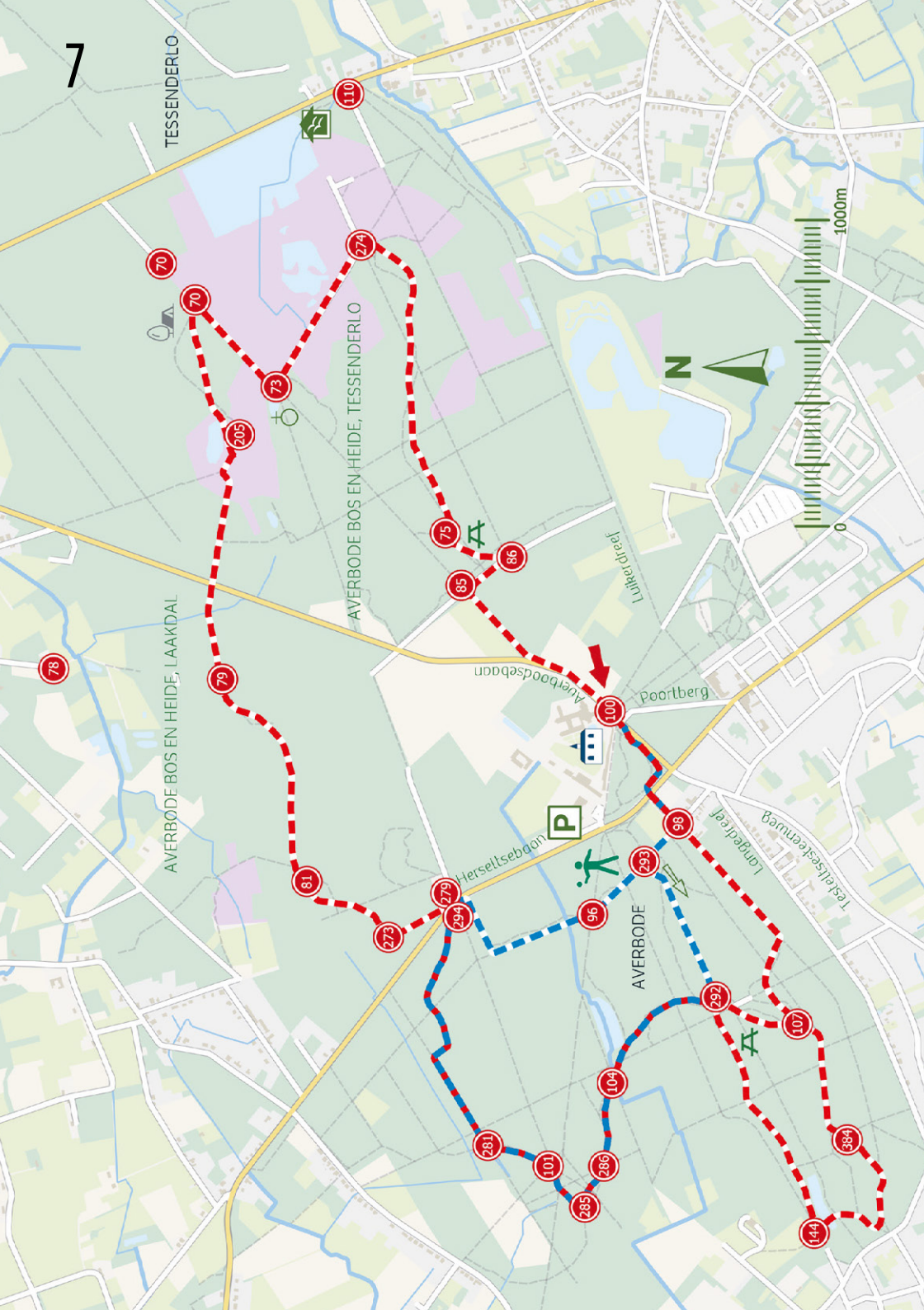

START: Klein Engelandhoeve, Klein Engeland 29, 2300 Turnhout.

ROUTES: 2,8 km: 'Vensters op het vennengebied', rood op de kaart: 52-51-91-89-92-50-93-51-52 | 8 km: 'Vennenwandeling', blauw op de kaart: 52-51-91-89-92-50-93-94-95-96-2-6-90-52.

TOEGANKELIJKHEID: Het hele jaar door vrij toegankelijk op de wandelpaden. Laarzen of stevige wandelschoenen aangewezen. Honden welkom aan de leiband op het Echelkuilpad en het Vennenpad (niet op het Lieremanpad).

INFO: www.natuurpunt.be/turnhoutsvennengebied.

AVERBODE BOS & HEIDE

Wandeling ter hoogte van het drieprovinciënpunt

Natuurpunt beheert er 600 hectare natuurgebied, dat de kern vormt van een natuurcomplex van meer dan 1.000 hectare. Het gebied bestaat uit dennenbossen, heide en vennen en rond de aangrenzende abdij vind je oude beuken- en eikenbossen.

Er werd een groot Europees herstelproject opgezet, met als doel open zones te herstellen, zodat er een afwisselend landschap zou ontstaan van bos met open plekken. Het water vond zijn weg naar laagtes in het landschap en de vennen verschenen opnieuw. Avontuurlijke wandelpaden doorkruisen het gebied en via het knooppuntennetwerk van De Merode kan je verder wandelen naar de Demerbroeken en Dassenaarde. Ook de nachtzwaluw, boomleeuwerik en boompieper broeden er opnieuw.

De toren van de welbekende abdij helpt je altijd de weg te vinden. Begin je westwaarts, dan kom je al snel op de Weefberg, een van de langgerekte ijzer-zandsteenheuvels die het Hageland zo typeren. In de oosthoek van het bos staat de Bierhoeve, een oude boswachterswoning met een eigen omwallingsgracht. Het tandpijnkapelletje is de ideale plek om op een juniavond naar het gezang van nachtzwaluwen te luisteren ... Laat je kinderen ravotten in het speelbos of geniet van op de picknickplaatsen.

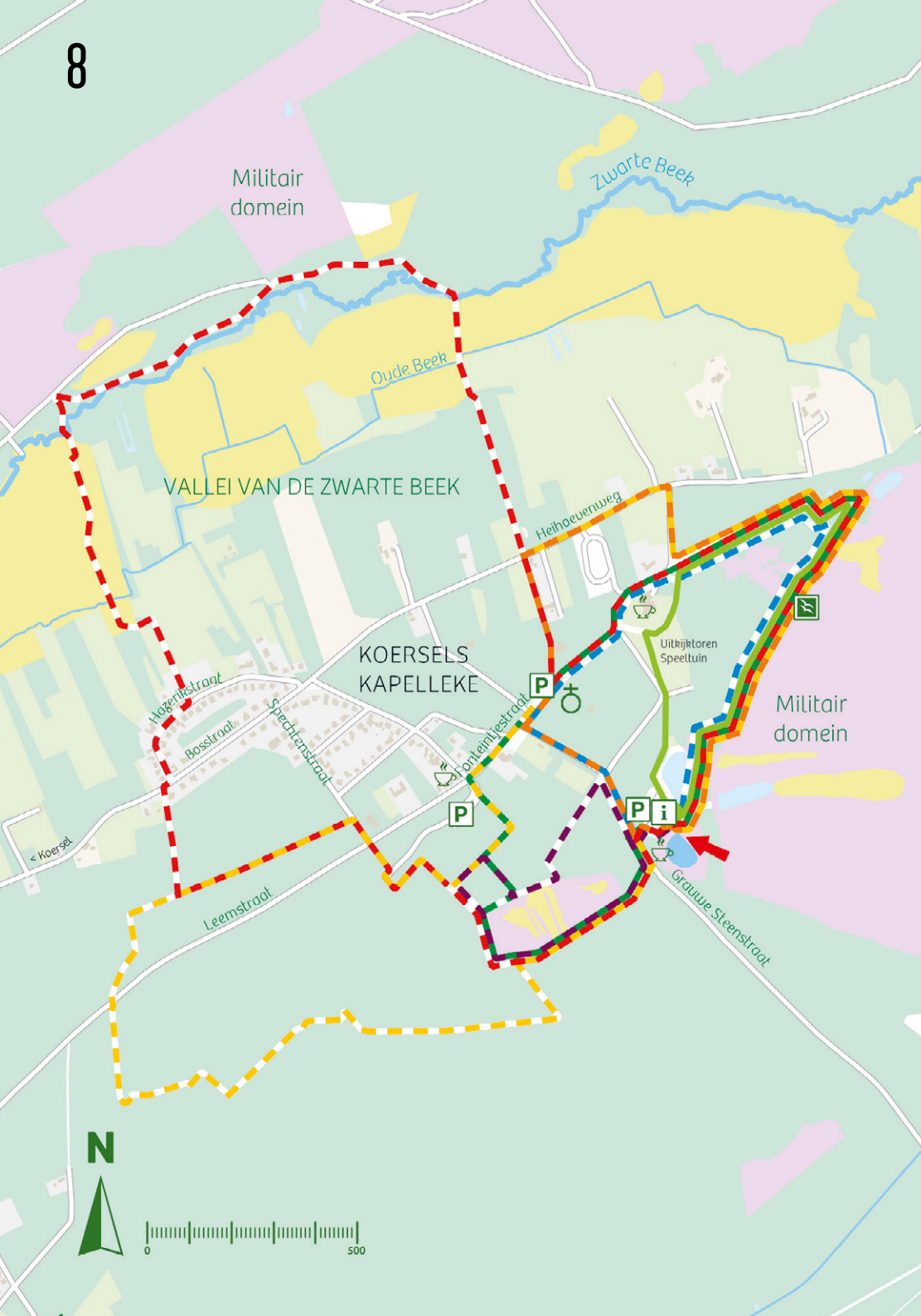
START: Abdij Averbode, Abdijstraat 1, 3271 Averbode.

ROUTES: 4 km: gezinswandeling (blauw op de kaart) | 11,9 km: natuurwandeling (rood op de kaart).

TOEGANKELIJKHEID: De verharde dreven zijn toegankelijk voor kinderwagens en rolstoelgebruikers. Honden zijn welkom aan de leiband.

INFO: www.natuurpunt.be/averbodebosenheide.

ZWARTE BEEK

Wandeling in Koersel-Beringen (Limburg)

Met meer dan 1.700 hectare natuur is de Vallei van de Zwarte Beek het grootste natuurgebied van Natuurpunt. De Zwarte Beek slingert tussen natuurlijke oevers, begeleid door moerassen en donkere broekbossen op dikke veenpakketten.

Open heide, bloemrijke graslanden en moerassige hooilanden blijven enkel bestaan dankzij natuurbeheer. Twee ploegen natuurarbeiders van Natuurpunt zorgen voor het gepaste natuurbeheer en worden geholpen door een kudde Aberdeen-Angusrunderen, herders met Drentse heideschapen en Noorse fjordenpony's.

In Koersel is de kronkelende loop van de Zwarte Beek nog het meest intact en de natuur is er weinig

beïnvloed door de mens. Je vindt er een afwisselend landschap met hooilandjes, houtkanten, turfkuilen en kleine poelen.

Het bezoekerscentrum De Watersnip is dé uitvalsbasis om de Zwarte Beek te ontdekken. Samen met de provincie Limburg, het Agentschap voor Natuur en Bos en de stad Beringen heet Natuurpunt je hier welkom. De beekwandeling loopt over een avontuurlijk planckenpad van waaraf je de bijzondere planten en dieren van het natuurgebied kunt ontdekken. Het prikkelpad is een leuke ontdekkingstocht voor iedereen.

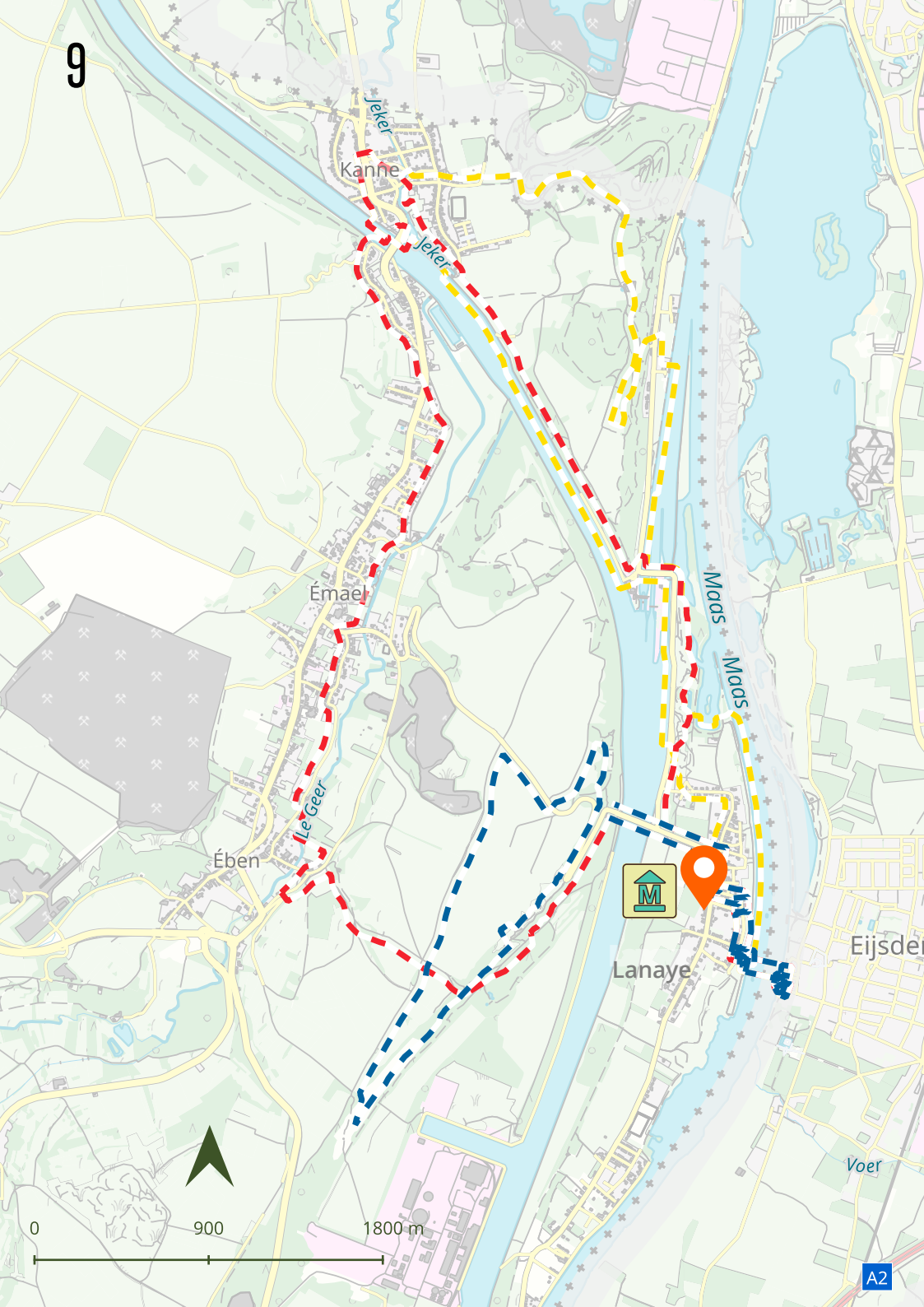
START: Bezoekerscentrum De Watersnip, Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Koersel-Beringen.

ROUTES: 1,8 km: zwart, Boeboekspad | 2,2 km: groen, prikkelpad, rolstoelpad | 2,6 km: blauwe wandeling | 3,5 km: groen, boswandeling | 3,5 km: oranje wandeling | 6,8 km: gele wandeling | 7,1 km: rood, beekwandeling of A.S. Adventure-route (enkel toegankelijk op weekend- en feestdagen).

TOEGANKELIJKHEID: Honden welkom aan de leiband.

INFO: www.zwartebeek.be.

Op de grens van Wallonië, Vlaanderen en Nederland strekt zich tussen kalkgraslanden en bossen de Sint-Pietersberg uit, waar een warm en droog microklimaat heerst, ideaal voor de buitengewone fauna en flora.

In Ternaaien (Lanaye) laat het Museum van de Sint-Pietersberg je kennismaken met de geschiedenis en de biodiversiteit van de streek. In de lente kun je er, naast orchideeën met suggestieve bloemen (aapjesorchis, soldaatjes of poppenorchissen), zonneroosjes en steenbreken bewonderen, maar ook kleine pimperl en wilde tijm die, net als sprinkhanen en solitaire bijen, van het microklimaat profiteren. Ook de kleine

parelmoervlinder, een vlindersoort die bij ons met uitsterven is bedreigd, fladdert hier rond. In de oude onderaardse gangen die voor steenwinning werden uitgegraven, overwinteren duizenden vleermuizen.

Op je parcours kruis je verschillende door Natagora beheerde natuurgebieden. In Heyoule vind je in een oude silexgroeve rugstreeppadden. In Thier à la Tombe (Bassenge) wachten je de parnassia en de veldgentiaan. De mergellandschappen, zijn waardevolle helpers bij het onderhoud van de kalkgraslanden die, zonder de flinke eetlust van de schapen, al snel met struikgewas en bomen begroeid zouden zijn.

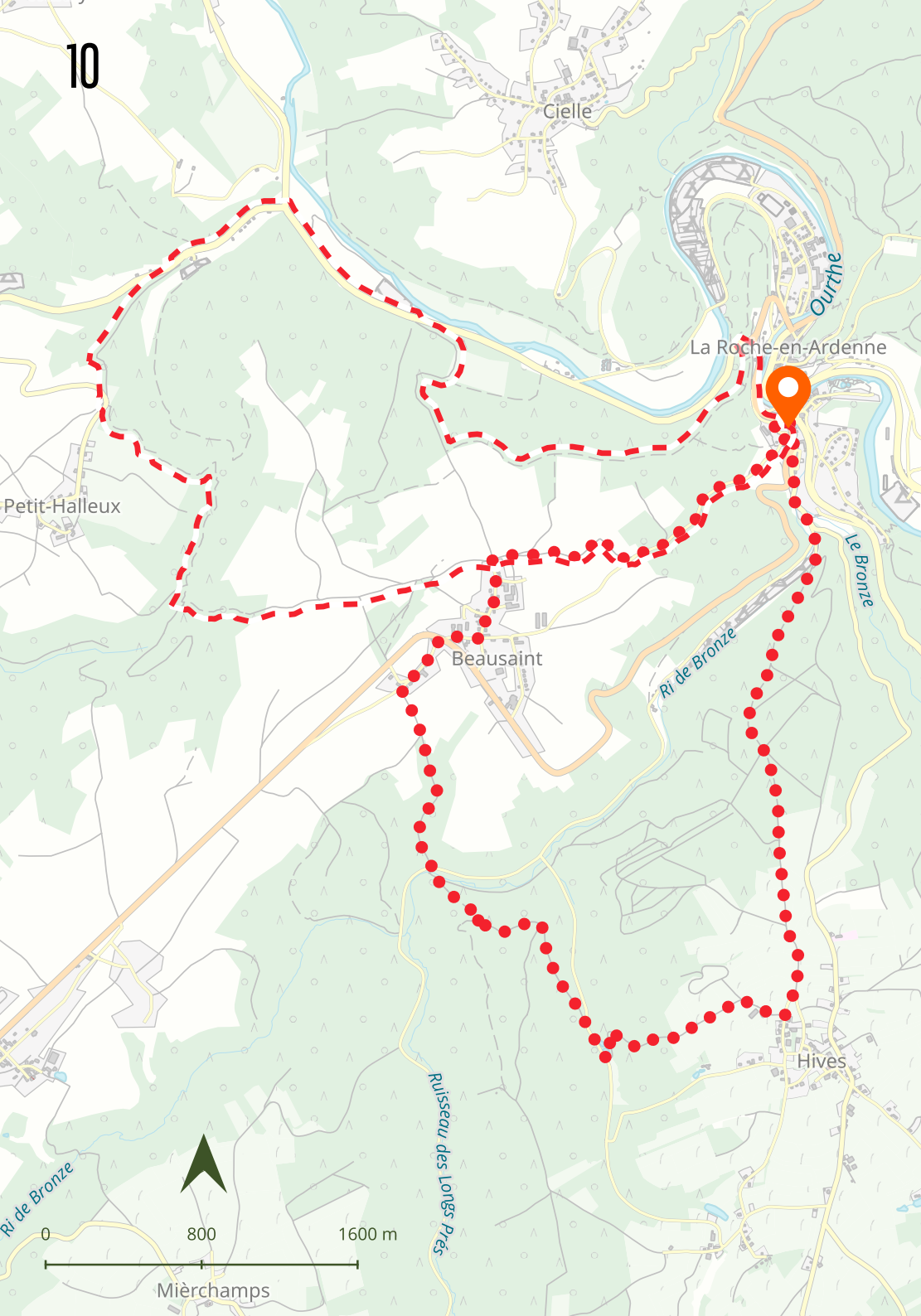

START: Maison de la Montagne Saint-Pierre, place du Roi Albert, 4600 Lanaye (Visé).

ROUTES: 7,3 km: blauwe ruiten | 12,3 km: groene driehoeken | 12,7 km: gele verticale rechthoeken.

TOEGANKELIJKHEID: Stevige wandelschoenen zijn aangeraden. Het parcours is toegankelijk met wandelagentjes die uitgerust zijn met grote wielen, maar de fietsversperringen vormen wel obstakels. Mensen met beperkte mobiliteit: de wandeling is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Honden aan de leiband.

INFO: Milieudienst van de stad Visé | 04/374 84 93 | laetitia.poelmans@vise.be.

DE MIDDEN-OURTHE

Wandeling in La Roche-en-Ardenne

De Ourthe kabbelt door de Ardennen, langs steile rotswanden en passen, die vroeger van strategisch belang waren voor het bouwen van forten, zoals het middeleeuws kasteel van La Roche-en-Ardenne. Avontuurlijk aangelegd zijn is hier een must!

In het mooie La Roche-en-Ardenne vertrekken twee wandelingen langs de Ourthe en haar zijrivieren. Ondanks het toeristisch succes is de Ourthe een van de best bewaarde rivieren van het land. In de zomer wervelen libellen in het rond langs de oevers terwijl de Europese rivierkreeft zich in de bedding ophoudt. Otters zouden in de omgeving gesignaleerd zijn. Oeverzwaluwen maken hun nesten in de hollen die zij zelf uitgraven

in de zanderige oevers. Onder de talrijke vlinders vinden we de argusvlinder.

Vissers appreciëren de Ourthe om haar visrijke waterlopen, waarin je de forel en de vlagzwalm kunt observeren, op weg naar hun paai-gebieden. Om de vissen te helpen bij hun migratie en voortplanting werden langs een aantal dammen vistrappen aangebracht. Natagora ziet toe op de verschillende natuurgebieden langs de Ourthe.

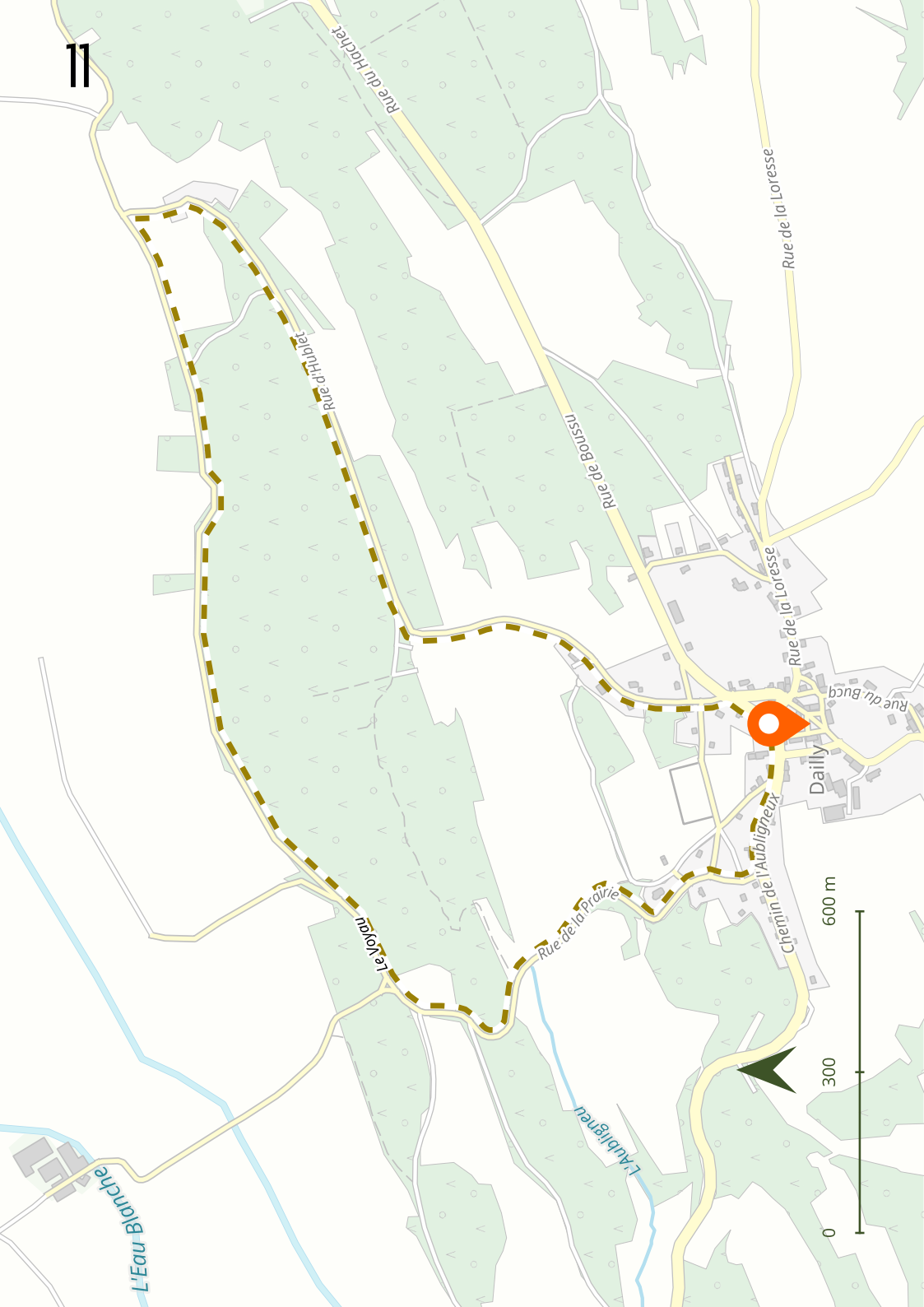

START: Onderaan de Rue Corumont, op de rotonde in het centrum van La Roche-en-Ardenne (6980). Ga het straatje op.

ROUTES: 11,5 km: rode ruitjes nr. 10 (avontuurlijk!) | 11,9 km: ruitjes nr. 9 (in stippellijn aangeduid op de kaart).

TOEGANKELIJKHEID: Laarzen of stevige wandelschoenen zijn aangeraden. De wandelingen zijn niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen. Aanzienlijk hoogteverschil. Honden aan de leiband.

INFO: Maison du Tourisme de La Roche-en-Ardenne: 084/36 77 36 | info@la-roche-tourisme.be | www.la-roche-tourisme.be.

DAILLY

Wandeling op het platteland van Couvin

Het charmante dorpje Dailly bevindt zich aan de rand van de provincie Namen, op slechts 9 km van Virelles. Het ligt in een idyllisch landschap van bossen, weiden met heggen en kalkgraslanden. Kenmerkend voor die biotopen zijn de vele ongewone plantensoorten en de talloze insecten.

Vanaf je eerste stappen in het dorp zul je de rijke en kleurrijke avifauna waarden: putters, gekraagde roodstaarten en Europese kanaries fladderen rond in de bomen en bij het vallen van de avond jaagt de steenuil in de boomgaard. Net buiten het dorp herbergt een heggenrijk landschap grasmussen, zwartkoppen, tjiftjaffen en fitissen. Geelgorzen en ringmussen verdringen zich rond een oude drinkbak.

De kalkgraslanden tellen tientallen planten, waaronder enkele zeldzame en beschermde soorten, die

typerend zijn voor deze thermofiele milieus. Rechtvleugelige insecten (sprinkhanen en veldsprinkhanen) zijn er in overvloed, evenals vlinders, zoals het groot geaderd witje en de damvlinder. In een sparrenbosje aan de rand van het bos slaapt 's winters de ransuil.

Onderaan de heuvel beschermt het natuurgebied van Natagora een van de zeldzame kalkgraslanden die er in de streek nog bestaan. Ze ontstonden uit het rondtrekkend weiden van schapen, een praktijk van vroeger waar gaandeweg een eind aan kwam, wat resulteerde in het verlies van kostbare biodiversiteit. De graslanden van Dailly worden met de zeis gemaaid en onderhouden met behulp van een kudde winterharde schapen.

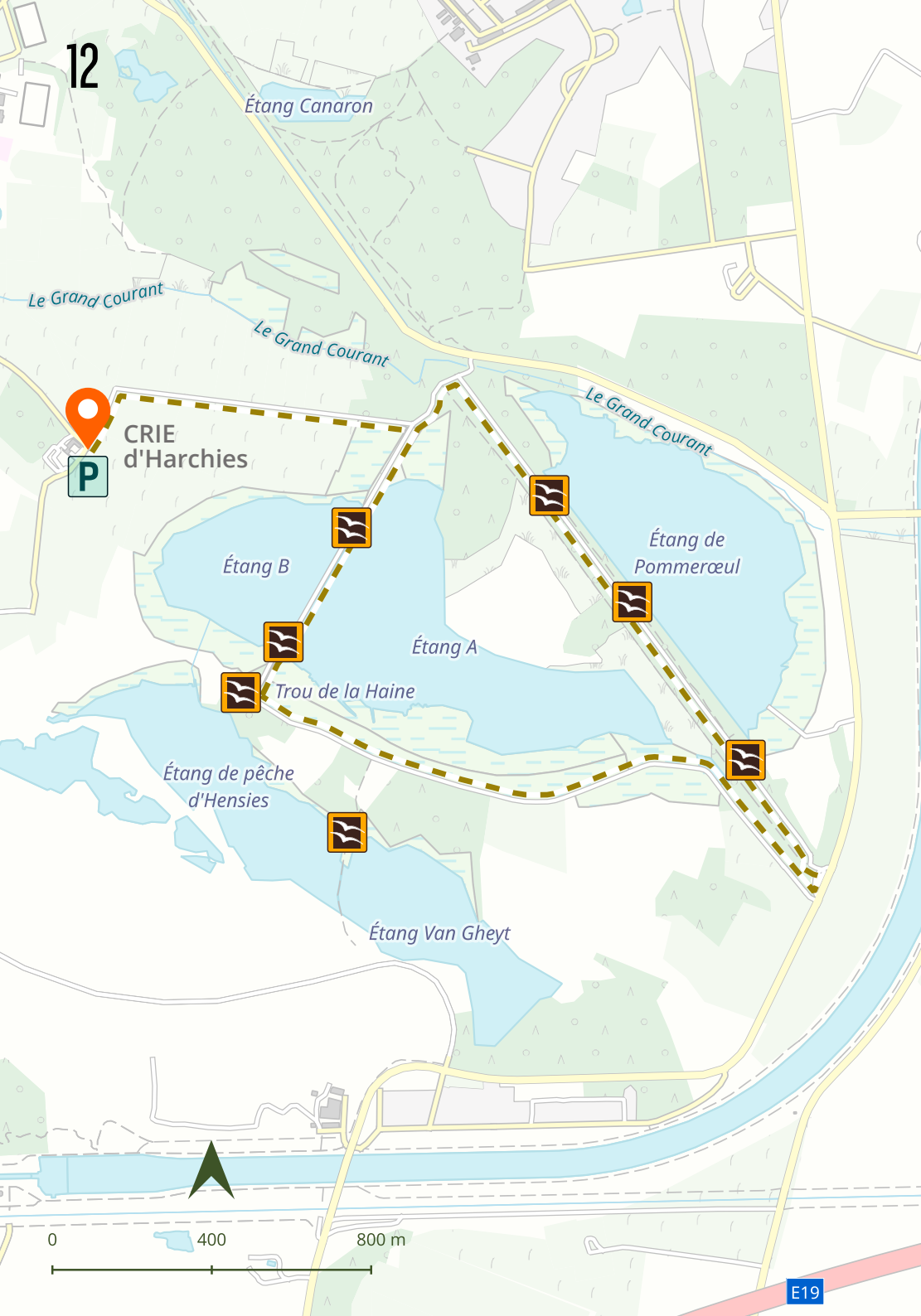

START: Aan de kerk van Dailly, rue de l'Eglise, 5660 Couvin.

ROUTES: 4,6 km; zonder bewegwijzering (zie kaart).

TOEGANKELIJKHEID: Plattelandswegen. Stevige schoenen volstaan. Het parcours is ook toegankelijk met wandelwagentjes en mountainbikes. Mensen met beperkte mobiliteit: de wandeling is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Honden aan de leiband.

INFO: www.natagora.be/reserves/dailly.

DE MOERASSEN VAN HARCHIES

Wandeling in een paradijs voor vogels

De grootste rietlanden van Wallonië strekken zich in de Henevallei uit over de moerassen van Harchies. Het landschap werd gevormd na zware verzakkingen door mijnbouw aan het begin van de XXe eeuw. Een eeuw later nam de natuur het met veel allure over en groeide het domein uit tot het rijkste ornithologisch gebied van Wallonië.

De moerassen van Harchies zijn een onmisbaar trefpunt voor watervogels. In de winter zijn samenscholingen van duizenden vogels er niet ongewoon. De combinatie van rietlanden, grote waterplassen en wilgenbosjes is ideaal voor reigers. De roerdomp nestelt er al lang, terwijl de kwak, het woudaapje en de lepelaar zich er pas recenter hebben gevestigd.

In augustus en september trekken de visarend, de zwarte stern en de buidelmees er voorbij. Je spot er gemakkelijk kuif-, tafel- en pijlstaarteenden.

Het beheer van die uitzonderlijke wetlands van 550 ha is in handen van natuurvereniging Natagora. Rond de vijvers is het gebruik van meststoffen en onkruidverdelgers verboden. In het door Natagora beheerde Regionaal Centrum voor Milieu-initiatie (CRIE) worden er pedagogische activiteiten georganiseerd.

START: CRIE d'Harchies, chemin des Préaux 5, 7321 Harchies. Er is parkeergelegenheid.

ROUTES: 6 km: zonder bewegwijzering (zie kaart).

TOEGANKELIJKHEID: Stevige wandelschoenen of laarzen zijn aangeraden. De wandeling is geschikt voor kinderwagens met grote wielen. Mensen met beperkte mobiliteit: toegankelijk voor rolstoelgebruikers als er een helper bij is. Honden aan de leiband.

INFO: CRIE d'Harchies: 069/58 11 72 | crie.harchies@natagora.be | www.natagora.be/harchies.

V.U.: Annemie Goebuer
BNP Paribas Fortis NV,
Warandeborg 3,
B-1000 Brussel,
BTW BE 0403.199.702, RPR Brussel.

09/2020 - 526123650

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering